

O ZNÁMKOVÝCH SBÍRKÁCH NA SPORTOVNÍ NÁMĚTY

V posledním roce byla příležitost vidět na různých výstavách několik známkových sbírek na téma „Sport“. Toto téma se stává víc a více populárním v námětové filatelii a takových sbírek na výstavách přibývá. Leč jejich úroveň až na nepatrné výjimky není taková, jaká by měla být, a proto jsem se rozhodl své dojmy zveřejnit a požádat ostatní námětáře o diskusi, která by nám pomohla usměrnit tento úsek námětové filatelie do forem, které základní poučky námětového sbírání vyžadují.

Co chybí sbírkám, které jsem viděl? Jednak úplnost, jednak svědomitá a prohloubená motivová práce spojená se sestavením sbírky.

Co si představujeme pod pojmem úplnost v námětovém sbírání? Úplné, co nejobsáhlejší a všestranné zpracování zvoleného námětu. Například stát „X“ vydal dvě známky zobrazující hru golf. Námětový sběratel, autor sportovní sbírky, přehlédl nebo vynechal tuto disciplínu a známku nezařadil do své sbírky. Tím se stala sbírka neúplnou, protože nebyla vyčerpána celá látka, neboť golf je také sport. Na úplnost námětové sbírky nemá vliv okolnost, dal-li sběratel do sbírky jen jednu nebo obě známky s týmž námětem. Podle mého názoru by bylo lepší, kdyby zařadil obě známky, leč to je už záležitost každého jednotlivce, pro co se rozhodne. I při zařazení jedné známky bude námětová úplnost zachována. Některé neúplné sbírky byly již na výstavách odměněny cenami; mám však za to, že to nebyl správný postup při oceňování. Sběratel, jehož exponát získal medaili, má dojem, že jeho sbírka je úplná, motivově správně zpracovaná, zkrátka, že je už na výši. Jaké bude jeho zklamání, když pak jeho sbírka nebude na příští výstavě vůbec oceněna nebo nebude ani vystavena právě pro svou nedokonalost a neúplnost! Proto budíž zde připomenuto, aby na výstavách posuzovali námětové sbírky osvědčení sběratelé námětů, neboť oni budou takové sbírky posuzovat podle všech základních pravidel námětové filatelie. Nebudou posuzovat sbírku jen podle úpravy, stavu známek, ale přihlédnou především k tomu, jak a do jaké míry vystavovatel zpracoval zvolené téma. Důkladnost a úplnost, vyčerpání tématu je nejdůležitějším prvkem námětové filatelie.

(Dokončení článku ze str. 340)

utržena. Buď to bylo způsobeno sazečským šídlem, nebo — jak se mnohdy stává — byla tiskařská forma poškozena při přenášení k tiskařskému stroji.

Všechny tři známky s touto typickou deskovou vadou byly poštovně znehodnoceny — opatřeny otiskem poštovního razítka — zčásti ve Vídni, zčásti v Praze, a to v druhé polovině roku 1869. V této souvislosti vyvstává zajímavá otázka: Byla vada v tiskárně zpozorována a přistoupilo se k nahrazení vadného štočku? A nevložil snad tiskař ve spěchu omylem štoček známky 3 kr. na místo vadného štočku pětikrejcarové známky? Nevznikl snad tímto způsobem tak zřídka se vyskytující barevný chybotisk známky 3 kr.? Vždyť barevný chybotisk známky 3 kr. má kupodivu stejnou barvu jako známka 5 kr. s popsanou deskovou vadou, totiž barvu červenou poněkud nafialovělou.

S těmito otázkami se obrátil citovaný časopis na rakouské filatelisty, ale jsou to otázky, které stejnou měrou zajímají i filatelisty u nás, protože jde o poštovní známky, kterých se kdysi i u nás používalo, a proto jsou i u nás předmětem zvýšeného sběratelského zájmu. Š. N.

Sběratel má nejen sbírat známky svého motivu, ale musí také svůj námět důkladně prostudovat, nežli začne svou sbírku pořádat. Je dobře poradit se se zkušenými sběrateli, kteří mu mohou dát mnoho dobrých rad, i kdyby sami nebyli motivovými sběrateli. Věřte, že dobrá rada je nad zlato! Poznal jsem to na sobě. Doporučuji vypracovat nejprve teoretický plán celé sbírky, podle něho sbírku rozdělit, opatřit ji texty, potom teprve pořídit čistopis a známky nalepit.

Sbírku sportovních motivů bych rozdělil asi takto:

1. lehká atletika, těžká atletika, míčové hry, vodní sporty, horolezectví apod.,
2. olympiády,
3. mistrovství států, zemědlů a světa.

V každé hlavní skupině jsou více méně různé disciplíny, a je proto bezpodmínečně nutno je rozlišit. Například v lehké atletice: běhy, sprinty, střední tratě, dlouhé tratě, maratóny, běhy překážkové, skoky, hody apod.

Olympiády jsou závody nejvyspělejších a nejzdatnějších sportovců všech disciplín celého světa, zkrátka vyvrcholení amatérského sportu.

Jak jsem se již zmínil, je nezbytné nutné, aby sběratel sportovních motivů důkladně prostudoval sportovní literaturu, aby se seznámil s jednotlivými druhy sportu a jejich fyziologickým účinkem na lidský organismus. O každé disciplíně si pořídí krátký, ale výstižný výtah, jehož použije potom při sestavování vysvětlujícího textu.

Nyní, když jsme si sbírku teoreticky rozdělili a připravili, přistoupíme k druhému úkolu, který je v námětové filatelii jedním z nejdůležitějších a nejtěžších: sestavit krátký a výstižný text. Každému sběrateli je ponecháno na vůli, jak si text sestaví. Bude to hlavně záležet na jeho znalosti tématu, na osobním vkusu a ještě na několika jiných podmínkách. Jednou z hlavních částí textu budíž osvětlení, jaký vliv má sport na lidský organismus a jeho zdraví.

Texty sbírek, které jsem viděl, byly příliš jednoduché, nic nevysvětlující. Nejčastějšími byly texty „Sport“, „Sport na známkách“, „Olympijské hry“ apod. Zkrátka texty vzaté prostě z katalogů a to je nepostačující. Takové texty nám nic neříkají o tom, jaký vztah má ten a onen sport k lidskému zdraví. Vždyť sportovní výkon je výkon člověka pro nějaký účel, a proto by jej měl text sportovní sbírky alespoň trochu vysvětlit a vyzvednout. Jinak to není sbírka námětová, nýbrž sestavení známek vzaté z generální sbírky. Nalepeny jsou podle země nebo v pořadí, v jakém byly vydávány, a označeny jednoduše „Sport“ — a „námětová sbírka“ je hotova. Ale to je velmi málo, vlastně nic.

Sběratel sportovního námětu nesmí ulpět jen na katalogu a za sportovní známky považovat jen ty, které jsou v katalogu označeny jako sportovní nebo byly vydány k nějaké sportovní události. Kromě těchto známek musí filatelista sbírat známky se sportovním motivem, třeba byly vydány ke zcela jiné příležitosti nebo účelu, jako „Dětem“, „Protituberkulózní“ apod. Zobrazují-li sportovní motiv, patří do sbírky sportovních motivů. Je jich dosti a setkáváme se s nimi u nizozemských známek, novozélandských, finských i jiných.

Katalog je dobrou pomůckou, ale jen pomůckou. Avšak sbírku si tvoří námětář sám. Volí vhodné známky, zařazuje je do jednotlivých skupin tak, aby obsah známek na listu odpovídal textu a naopak.

Ze sbírky musí být vidět zřejmý tvořivý duch sběratele, nikoliv jen mechanické seskupení známek. Proto se nebojte vzít známku vydanou pro jiný účel nežli sportovní a zařadte ji do své sbírky do příslušné disciplíny a uvidíte, že vaše sbírka bude úplnější a bude prokazovat kus vaší osobní filatelistické práce.

(Pokračuje na str. 342)

(Dokončení článku ze str. 341)

Jiným přehmatem proti základním námětářským pravidlům je snaha nalepit úplnou sérii na jeden list, bez ohledu na to, že každá známka představuje jinou disciplínu. Dochází k tomu proto, že si sběratel patřičně nerozdělil známkový materiál podle druhu sportů. Nebojte se „rozbit“ sérii a zařadit známku do té disciplíny, do které patří. Vaše sbírka bude rozhodně motivovější nežli s úplnými sériemi na listě.

O malování různých ornamentů, lepení obrázků apod. již bylo mnoho psáno a upozorňováno na filatelistický nevkus, ale zatím marně. Sběratelé malují a lepí si obrázky dále. Zdůrazňuji znovu, že každý vážný sběratel takto postupující diskvalifikuje svou sbírku již předem sám.

Pravdu píše soudruh Basika ve „Filatelii“, že doby, kdy se vystavovaly tzv. „kanony“ bez jakéhokoliv popisu jsou tytam, a dodal bych, že dnes je k úspěchu zapotřebí hodně studia a osobní práce.

Dr. M. Prokopiv, Brno

Ještě o sportovních námětech

Článek dr. M. Prokopiva „*O známkových sbírkách na sportovní náměty*“, uveřejněný ve Filatelii č. 22 m. r., mne zaujal, protože jsem v něm našel ohlas vlastních názorů, z nichž bych chtěl některé uvést v diskusi:

Zdůraznil bych především, že uspořádání námětové sbírky předpokládá úplné rozbití jednotlivých sérií (pokud jedna série neobsahuje týž motiv) a nové uspořádání sbírky bez ohledu na místo a dobu vydání známek. Mám na mysli každou známku se sportovním námětem, tedy i známku ze série obsahující i jiné motivy. Nové uspořádání známek klade zvýšený nárok na estetické citění i výtvarný vkus sběratele. Na listě sbírky — řekněme „*Hod oštěpem*“ — se totiž sejde řada známek odlišného výtvarného pojetí, různých barev, formátů i grafických technik atd. Chci-li známky uspořádat tak, aby vyjadřovaly např. jednotlivé fáze hodu (rozběh, náprah, zátah, odhoz...), musím obě složky — obsahovou i formální — sladit v jeden celek. Přitom každá nová známka s motivem hodu oštěpem tento problém obnoví. Vedle samozřejmé znalosti daného oboru vidím další důležitou podmínku zvládnutí tématu v jeho přesném vymezení a omezení. Příliš široce zvolený námět — „*Tělovýchova a sport*“ — vyvolává otázku, co je a co není známka se sportovním námětem. Kdybychom se to pokusili definovat, jistě bychom do výčtu také zahrnuli:

a) známky ke kterékoli sportovní či tělovýchovné události bez ohledu na to, co zobrazují. Patří sem tedy i známky s obrazem zakladatele moderních olympijských her Coubertina (např. Francie ZU 1102), italské známky s motivy starých římských památek vydané k olympijským hrám v Římě 1960 (Zu 1043—1047) atd. Patří sem i jugoslávské známky k 2. mezinárodní Adria Rally (Zu 769—772), zobrazující auta sériové výroby, která soutěží ve spolehlivosti i maximálním výkonu, i když by tyto známky patřily též do námětové sbírky „*Automobily*“ nebo „*Doprava*“;

b) známky úzce souvisící s tělovýchovnou a sportovní činností. Mám na mysli zejména vyobrazení sportovních hřišť a jiných objektů, tělocvičného náradí, sportovních odznaků a plaket.

Každý sběratel přistupuje k sestavení sbírky s jinými představami o rozsahu námětu; především jemu musí být jasné, co chce zahrnout do své sbírky, co nikoli a proč. Přesto je nutné, aby základní kritéria byla pro všechny sběratele stejná. Souhlasím se s dr. Prokopivem, že „*na úplnost námětové sbírky nemá vliv okolnost, dal-li sběratel do sbírky jen jednu nebo obě známky s týmž námětem*“ (lépe řečeno s týmž obrazem, ale odlišné hodnoty). Myslím však, že v námětové sbírce „*Sport*“ bude třeba některou známku zařadit do několika oddílů. Tak na československých známkách k olympijským hrám v Melbourne jsou motivy z lehké atletiky. Zařadím-li tyto známky jen do oddílu „*Olympijské hry*“, bude neúplný oddíl „*Lehká atletika*“ a naopak.

Milan Páček